

ВПЛИВ ЛІГНІТОГУМОПРЕПАРАТІВ НА ЯЄЧНУ ПРОДУКТИВНІСТЬ КУРЕЙ-НЕСУЧОК

*А. В. Дудаш, кандидат біологічних наук
Л. Ю. Кириленко, А. Г. Легеза, магістри - викладачі
ВП НУБіП України «Мукачівський аграрний коледж»
Ю. Ю. Цмур, кандидат хімічних наук
Ужгородський національний університет*

Розглянуто питання щодо ефективності використання у годівлі курей-несучок лігнітогумопрепаратів та їх впливу на яєчну продуктивність. Встановлено, що досліджуваний препарат «ГЦДП» у дозі 20 мг діючої речовини на 1 кг живої маси поліпшує несучість курей на 12,6 % та збільшує масу яєць на 2,3 грама.

Лігнітогумопрепарати, гумінові та фульвокислоти, кури-несучки, яйця, маса яєць.

Зростання виробництва продукції птахівництва потребує підвищення продуктивності птахів, визначальним чинником якого є швидкість синтезу білків. Цей процес лімітується багатьма чинниками, зокрема, забезпеченістю організму птахів оптимальною кількістю стимуляторів їх росту та продуктивності, до яких належать і гумінові препарати (гумати). Ці препарати рекомендовані до використання у годівлі тварин і птахів.

Джерелом гумінових препаратів є молоде буре вугілля (лігніти), чималі поклади якого знайдено на Закарпатті [7].

Проведені дослідження свідчать про позитивний вплив гуматів на гемопоез, рівень білків у крові та її бактерицидну активність, поліпшення молочної продуктивності корів, росту та несучості курей тощо [1–3, 8, 10].

Мета дослідження – вивчити вплив лігнітогумопрепаратів на яєчну продуктивність курей-несучок і стан їх здоров'я.

Матеріали та методи дослідження. Матеріалом для дослідження були кури-несучки породи Мастер (французька селекція). Дослід проводили з 6 місячного віку, курей, яких вирощували в однакових умовах за вигульного утримання. У досліді сформовано дві (контрольна і дослідна) групи курей по 10 голів у кожній.

Раціон для курей складався виключно із кормів рослинного походження: пшениця – 37,5 %, ячмінь – 37 %, кукурудза – 10 %, соняшникова макуха – 8 %, мінеральні добавки – 7,5 %. У 100 г зернової суміші містилося близько 14 % сирого протеїну та 260 ккал енергії.

До корму курей дослідної групи як кормову добавку вводили лігнітогумопрепарат під назвою «ГЦДП», виготовлений з молодого бурого вугілля Королевського родовища у дозі 20 мг діючої речовини на 1 кг маси тіла курей.

Результати дослідження. Гумінові препарати, виготовлені з торфу або молодого бурого вугілля, як уже зазначалося вище, у дорослої птиці підвищують несучість та вагу знесених яєць, водночас поліпшуючи їх інкубаційні властивості. Основним компонентом гуматів є гумінові та фульвокислоти, гуміни тощо [7]. Попередні дослідження свідчать про позитивний вплив цих препаратів на ріст, розвиток і здоров'я поросят, телят, кролів і курчат [4–6, 9]

Дослідженнями встановлено, що лігнітогумопрепарати мають стимулюючий вплив і на яєчну продуктивність курей та масу одержаних яєць, що наведено у таблиці.

Можна припустити, що лігнітогумопрепарати підвищують інтенсивність перебігу обмінних процесів у організмі курей-несучок. Саме цим чинником можна підтвердити, що несучість піддослідних курей порівняно з контролем зростала на 12,6 %, а вага яєць – на 2,3 г. Слід додати, що пік яйцекладки у курей дослідної групи наставав скоріше на 10 днів. Зрештою, рівномірнішою була й яйцекладка протягом всього її циклу курей дослідної групи.

Несучість та вага яєць піддослідних курей несучок

Група курей	Несучість, %	Вага яєць, г
Контрольна	100,0	50,9
Дослідна	112,6	53,2
Різниця	+ 12,6	+ 2,3

Отже, добавка лігнітогумопрепарату до раціону сприяла зростанню продуктивності курей. Це свідчить про те, що за використання досліджуваного препарату можна впливати на перебіг обмінних процесів у організмі курей-несучок. Вона має важливе практичне значення, адже зумовлює підвищення їх продуктивності.

Висновки

1. Гумінові препарати, виготовленні з лігнітів (молодого бурого вугілля Королевського родовища), можуть бути з успіхом використані у годівлі курей-несучок у дозі 20 мг діючої речовини на 1 кг живої маси курей.

2. Проведені дослідження свідчать, що лігнітогумопрепарати негативно не впливають на здоров'я курей, а поліпшують їх несучість та вагу яєць.

Список літератури

1. Високос М.П. Вплив гумату натрію на відтворювальні функції корів / М.П. Високос, В. Романенко // Ветеринарна медицина. – 1993. – Вип. 68. – С. 33–36.

2. Влияние гуминовых препаратов на некоторые виды общего обмена у птиц / М.И. Лобач, В.А. Мироненко, В.Н. Васильева [и др.]// Тканевая терапия. – 1983. – Т. 2. – С. 176–177.

3. Демина М.А. Опыт применения физиологически активных гуминовых веществ в птицеводстве / М. А. Демина, Л. Вульф // Гуминовые удобрения. Труды Днепропетровского с.-х. ин-та. – 1977. – Т. 6. – С. 119–125.

4. Дудаш А.В. Ефективність препаратів лігнітів при відгодівлі свиней / А.В. Дудаш, Ю.Ю. Цмур // Проблеми АПК Карпат. – Мукачево, 1995. – Вип. 3. – С. 229–234.

5. Дудаш А.С. Ефективність використання лігнітогумопрепарату ЦГДТ-19 як кормової добавки при вирощуванні телят / А.С. Дудаш, В.П. Сірош., П.Я. Колесник // Вісник Житомирського НАЕУ. – 2010. – Вип. 2 (27). – С. 114–117.

6. Дудаш А. Ефективність використання гуматів різного походження в якості стимуляторів росту кролів / А. Дудаш, А. Легеза, Л. Кириленко, Ю. Цмур // Матеріали конф. ННІ ВМЯБПТ. – К., 2011. – С. 91–93.

7. Дудаш А.В. Ефективність використання лігнітогумопрепаратів у годівлі курчат // Науковий вісник НУБіП України. –2012. № 172. – С. 169–172.

8. Коренева Ж. Гумат натрію – необхідна кормова добавка при вирощуванні курчат у сучасних екологічних умовах / Ж. Коренева // Ветеринарна медицина України. – 1999. – № 6. – С. 9.

9. Цмур Ю.Ю. О целесообразности использования лигнитов Закарпатья для производства гуминовых удобрений / Ю.Ю. Цмур // Обл. науч.-технич. конфер. : тез. докл. – Ужгород, 1988. – С. 33–34.

10. Чалый А.С. Влияние гуминовых препаратов на яйценоскость, некоторые морфофизиологические и биохимические показатели крови индеек // Чалый А.С., Козак К.Ю., Кривчук С.И. // Профилактика незаразных болезней. – Одесса, 1984. – С. 46–49.

Рассмотрены вопросы эффективности использования в кормлении курей-несушек лигнитогумопрепаратов та их влияние на яичную продуктивность. Установлено, что исследуемый препарат «ГЦДП» в дозе 20 мг действующего вещества на 1 кг живой массы улучшает несучесть курей на 12,6 % и увеличивает вес яиц на 2,3 г.

Лигнитогумопрепараты, гуминовые и фульвокислоты, куры – несушки, яйца, и их вес.

The issue is studied about the effectiveness of using lignite rubber preparations in feeding laying hens, and their effect on their eggs laying capacity. It is determined that the preparation under study “ГЦДП” in 20 ml dose of the reactant per 1 kg of the live weight improves hens’ eggs laying capacity by 12.6% and increases the weight of eggs by 2.3 grams.

Lignite rubber preparations, humic and fulvic acids, laying hens, egg and its weight.